

VENDIM
Nr.2, datë 6.1.2009

NË EMËR TË REPUBLIKËS

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë të përbëra nga:

Shpresa Beçaj	Kryesuese
Gani Dizdari	Anëtar
Perikli Zaharia	Anëtar
Spiro Spiro	Anëtar
Evjeni Sinoimeri	Anëtar
Irma Bala	Anëtar
Ardian Dvorani	Anëtar
Besnik Imeraj	Anëtar
Fatos Lulo	Anëtar
Ardian Nuni	Anëtar
Arjana Fullani	Anëtar
Majlinda Andrea	Anëtar
Evelina Qirjako	Anëtar
Aleksander Muskaj	Anëtar
Guxim Zenelaj	Anëtar
Andi Çeliku	Anëtar

në seancën gjyqësore të datës 6.01.2009 morën në shqyrtim çështjen civile nr.5/3 që u përket:

PADITËSA: Neim Tuxhari, Maksim Tuxhari, *në mungesë*

TË PADITUR: Luan Belortaja, Nasibe Rovi, Pranvera Bitincka, Floresha Haxhimemin (Belortaja), Sadie Aziz, Yrmet Belortaja, Fitret Belortaja, Fatmir Belortaja, Pajtim Belortaja, Vjosa Cangonji, Burbuqe Koçibellinj (Cangonji), Vasfie Cangonji, Muazez Cangonji, Nexhat Cangonji, Arben Cangonji, Nexhmije Cangonji (Shkurti), Dilaviz Cangonji, Kujtim Cangonji, Qefser Cangonji, Lulzim Belortaja, Jeta Belortaja, Azim Goskova, Nebaet Goskova (Shahu), Afërdita Goskova, Gentian Goskova, Klejdi Goskova, Remzi Cuke, Shefqet Cuke, Bardhyl Cuke, Gëzim Cuke, *në mungesë*.

Zyra Rajonale e Kthimit dhe Kompensimit të Pronave Qarku Korçë, në mungesë

OBJEKTI I PADISË: *Ndryshimin e vendimit nr.290, datë 10.12.2007 të ZRKK Pronave qarku Korçë, pika a.1 për sipërfaqen prej 10 000 m², ndryshimin e pikës 2 të vendimit nr.1542, datë 27.08.1996 të ish KKKP Bashkia Korçë, detyrimin për njohjen dhe kthimin e sipërfaqes prej 10 000 m².*

BAZA LIGJORE: *Neni 141/2 i Kodi i Procedurave Administrative; neni 328 i Kodi i Procedurës Civile; ligji nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”.*

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë, me vendimin nr.1086, datë 22.04.2008, ka vendosur:

“Nxjerrjen jashtë juridiksionit gjyqësor të çështjes me palë paditëse: Neim Tuxhari, Maksim Tuxhari; të paditur: Luan Belortaja, Nasibe Rovi, Pranvera Bitincka, Floresha Haxhimemin (Belortaja), Sadie Aziz, Yrmet Belortaja, Fitret Belortaja, Fatmir Belortaja, Pajtim Belortaja, Vjosa Cangonji, Burbuqe Koçibellinj (Cangonji), Vasfie Cangonji, Muazez Cangonji, Nexhat Cangonji, Arben Cangonji, Nexhmije Cangonji (Shkurti), Dilaviz Cangonji, Kujtim Cangonji, Qefser Cangonji, Lulzim Belortaja, Jeta Belortaja, Gëzim Goskova, Nebaet Goskova (Shahu), Afërdita Goskova, Gentian Goskova, Klejdi Goskova, Remzi Cuke, Shefqet Cuke, Bardhyl Cuke, Gëzim Cuke, Zyra Rajonale e Kthimit Kompensimit të Pronave Qarku Korçë; me objekt: Ndryshimin e vendimit nr.290, date 10.12.2007 të Z.R.K.K.Pronave Qarku Korçë pika a/1 për sipërfaqen prej 10.000 m², ndryshimin e pikës 2 të vendimit nr.1542, date 27.08.1996 të ish K.K.K.P. Bashkia Korçë, detyrimin për njohjen dhe kthimin e sipërfaqes prej 10.000 m²”.

Kundër vendimit të mësipërm të gjykatës së rrethit gjyqësor kanë ushtruar ankim të

veçantë paditësat Neim Tuxhari dhe Maksim Tuxhari, të cilët kanë kërkuar prishjen e vendimit të gjykatës dhe dërgimin e çështjes për vazhdimin e gjykimit në po atë gjykatë.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë në seancën gjyqësore të datës 30.10.2008 ka vendosur kalimin e çështjes civile nr.11111-01942-00-2008 te regj.themeltar, për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për unifikim të praktikës gjyqësore.

KOLEGJET E BASHKUARA TË GJYKATËS SË LARTË,

pasi dëgjuan relacionin e gjyqtarëve Shpresa Beçaj dhe Andi Çeliku; në mungesë të palëve ndërgjyqëse dhe pasi biseduan çështjen në tërësi,

VËREJNË:

Paditësit, Neim Tuxhari dhe Maksim Tuxhari, kanë paraqitur para Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë padinë me objekt ndryshimin e vendimit nr.290, datë 10.12.2007 të ZRKK Pronave qarku Korçë, pika a.1 për sipërfaqen prej 10 000 m²; ndryshimin e pikës 2 të vendimit nr.1542, datë 27.08.1996 të ish - KKKP bashkia Korçë; detyrimin e të paditurve (trashëgimtarë të Sadik Belortasë) për njohjen dhe kthimin e sipërfaqes prej 10 000 m², bazuar në nenin 141/2 të K.Pr.Administrative, nenin 328 të Kodit të Procedurës Civile, ligjin nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”.

Zyra rajonale e kthimit dhe kompensimit të pronave qarku Korçë, me vendimin nr.290, datë 10.12.2007, pasi ka shqyrtuar kërkesën e tyre, me cilësinë e trashëgimtarëve ligjorë të ish pronarit Shfqet Abedin Tunxhari, në pikën a/1 ka vendosur: *“Të mos njohë të drejtën e pronësisë për pronën truall me sipërfaqe të përgjithshme 13.322 m² ndodhur në Korçë, në vendin e quajtur “Udha e Qatromit”, për arsye se trualli me sipërfaqe 10 000 m² i ndodhur tek pasuritë nr.1/29, 110/1, 120/2 i është njohur me vendimin nr.1542, datë 27.08.1996 të KKP bashkia Korçë në favor të ish-pronarit Sadik Belortaja”.*

Gjithashtu paditësit kanë pretenduar se arsyetimi në vendimin e zyrës rajonale të KK Pronave qarku Korçë nuk është korrekt dhe i bazuar në ligj, pasi prona e pretenduar prej tyre në realitet nuk shkakton mbivendosje në pronën e trajtuar në favor të ish-pronarit Sadik Belortaja (trashëgimlënësi i të paditurve). Në vijim të këtij pretendimi, pala paditëse ka pretenduar se prona e tyre figuron e regjistruar qysh në vitin 1929, ku trashëgimlënësi i tyre Shfqet Abedini del kufitar jugor i Aliqemal Abedinit, ndërkohë që pala e paditur ka paraqitur në komision si vërtetim pronësie një vendim gjyqësor me objekt vërtetim fakti pronësie për sipërfaqen prej 10 000 m².

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë me vendimin nr.1086, datë 22.04.2008, ka nxjerrë jashtë juridiksionit gjyqësor çështjen civile të mësipërme me arsyetimin se: *“... pala paditëse paraprakisht duhet të konsumojë ankimin e saj ndaj vendimit nr.290, datë 10.12.2007 dhe vendimit nr.1542, datë 27.08.1996 të zyrës rajonale të kthimit e kompensimit të pronave Korçë, në rrugë administrative, duke paraqitur kërkesën e saj ankimore për shqyrtim pranë AKKP Tiranë ...”.*

Në ankimin e veçantë të paraqitur para Gjykatës së Lartë, paditësat Neim Tuxhari dhe Maksim Tuxhari, kanë kërkuar prishjen e vendimit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë dhe dërgimin e çështjes për vazhdimin e gjykimit në po atë gjykatë, duke pretenduar se çështja objekt gjykimi është në juridiksionin gjyqësor dhe jo në atë administrativ, siç ka vendosur gjykata.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke marrë shkas nga çështja në shqyrtim dhe duke pasur parasysh se në praktikë kanë lindur keqkuptime lidhur me zbatimin e nenit 18 të ligjit nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”, i ndryshuar, ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për unifikim të praktikës gjyqësore, duke shtruar për zgjidhje këto pyetje:

1. Në rastin kur sendi i pretenduar nga subjektet e shpronësuar, me vendim të organit kompetent (ish-komisionet e rretheve ose bashkive për kthimin ose kompensimin e pronave, ish-komisionet vendore për kthimin dhe kompensimin e pronave, ish-Komiteti Shtetëror i Kthimit dhe Kompensimit të Pronave, zyrat rajonale të AKKP-së dhe AKK Pronave), i është njohur dhe kthyer

subjekteve të tjera të shpronësuara, subjekti që pretendon të njëjtin send, duhet t'i drejtohet detyrimisht zyrës rajonale dhe AKKP Tiranë?

2. Subjektet e cituara më sipër, duhet të ndjekin procedurën e plotë administrative të ankimit, apo mund t'i drejtohen drejtpërdrejt gjykatës duke kërkuar anulimin e vendimit të komisionit apo zyrës rajonale dhe kthimin e sendit?

3. Lidhur me këto pyetje, referuar nenit 42 të Kushtetutës, neneve 6 dhe 13 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, nëse do të pranohej në rastin e mësipërm juridiksioni administrativ, a do të ishin, kërkesa drejtuar zyrës rajonale, si dhe ankimet përkatëse, “mjete efektive” në duart e subjekteve të shpronësuara, ndërkohë që këto subjekte paraprakisht e dinë që do të marrin përgjigje negative, për shkak se sendi i është kthyer një subjekti tjetër të shpronësuar? Si duhet kuptuar në këtë rast parashikimi i bërë në nenin 18 të ligjit nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”, i ndryshuar, lidhur me ushtrimin e “ankimit efektiv” nga subjektet e shpronësuara kur sendi i pretenduar prej tyre është trajtuar me vendime të organeve kompetente në favor të subjekteve të tjera të shpronësuara?

Në nenin 18 të ligjit nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”, i ndryshuar, parashikohet se:

“1. Kundër vendimit të njohjes të së drejtës së pronësisë, kthimit ose kompensimit të pronës, si dhe të të drejtave të tjera reale të zyrës rajonale të AKKP-së në qark, subjekti i shpronësuar, ose Avokatura e Shtetit kanë të drejtë të bëjnë ankim brenda 30 ditëve nga njoftimi i këtij vendimi, në zyrën e AKKP-së në qendër. Kundër vendimit të njohjes të së drejtës së pronësisë, kthimit ose kompensimit të pronës, si dhe të të drejtave të tjera reale të ish-komisioneve vendore për kthimin dhe kompensimin e pronave, si dhe ish-komisioneve të rretheve ose bashkive për kthimin ose kompensimin e pronave ish-pronarëve, subjekti i shpronësuar ose Avokatura e Shtetit kanë të drejtë të bëjnë ankim në zyrën e AKKP-së në qendër. Jo më vonë se 30 ditë nga regjistrimi i ankimit, Drejtori i Përgjithshëm i AKKP-së merr vendim për objektin e ankimit.

Drejtori i Përgjithshëm i AKKP-së ka të drejtë të shqyrtojë kryesisht, brenda 30 ditëve nga marrja e vendimit, vendimet e dhëna nga zyrat rajonale të AKKP-së në qark. Drejtori i Përgjithshëm shqyrton edhe vendimet e dhëna nga ish-komisionet vendore për kthimin dhe kompensimin e pronave, si dhe ish-komisionet e rretheve ose bashkive për kthimin ose kompensimin e pronave ish-pronarëve. Pas shqyrtimit kryesisht ose shqyrtimit të ankimit, Drejtori i Përgjithshëm i AKKP-së vendos:

- a) lënien në fuqi të vendimit;
- b) shfuqizimin e vendimit dhe zgjidhjen në themel të tij;
- c) kthimin për rishqyrtim në zyrën rajonale të AKKP-së.”.

2. Kundër vendimit të AKKP-së në qendër për kompensim të pronës, subjekti i shpronësuar ka të drejtë të bëjë ankim pranë Gjykatës së Shkallës së Parë në Tiranë, brenda 30 ditëve nga njoftimi i këtij vendimi. AKKP-ja përfaqësohet në gjykim nga zyra e AKKP-së në qendër.

Për të nxjerrë një përfundim sa më të drejtë për njehsimin e praktikës gjyqësore lidhur me juridiksionin gjyqësor apo administrativ për shqyrtimin e ankimeve për kthimin e pronës, kur kjo pasuri i është kthyer më parë subjekteve të tjera të shpronësuara me vendime të organeve kompetente, është e nevojshme të bëhet një analizë e frymës së përgjithshme të ligjit nr.9235, datë 29.7.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”, të ndryshuar dhe Kodit të Procedurave Administrative.

Ligji i përmendur, siç citohet më lart, ka disa dispozita procedurale që bëjnë të mundur zhvillimin e një procedure të plotë administrative për njohjen dhe kthimin apo kompensimin e pronave. Ai përcakton dhe ngarkon me detyra organet përkatëse administrative që shqyrtojnë kërkesat e njohjes së pronësisë dhe ankimet administrative, si dhe parashikon procedurën e ankimit administrativ dhe atë gjyqësor. Nga shqyrtimi i neneve 15-18 të ligjit dalin disa përfundime të rëndësishme që lidhen me juridiksionin administrativ.

Ligjvënësi ka pasur qëllim që me këto dispozita të vendosë procedura administrative sa më të hollësishme dhe rigorozë për organet administrative të specializuara dhe të ngarkuara me ligj që nxjerrin akte për njohjen dhe kthimin ose kompensimin e pronave ish-pronarëve, organin epror që mbikëqyr procedurën administrative të nxjerrjes së akteve, dhe njëkohësisht kryen funksionin e rëndësishëm të shqyrtimit të ankimeve administrative kundër akteve të dhëna nga organet më të ulëta,

dhe së fundi, të drejtën e ankimit në gjykatë të subjekteve të shpronësuara, duke kaluar çështja në juridiksionin gjyqësor. Në këtë mënyrë, ligji garanton të gjitha mundësitë juridike për kryerjen e dy procedurave ankimi me radhë njëra pas tjetrës, **e para** rruga e ankimit administrativ dhe **e dyta** rruga gjyqësore e shqyrtimit të ligjshmërisë së akteve.

Gjithashtu, ligjvënësi jep mundësinë e shqyrtimit të ankimeve si kundër akteve administrative të nxjerra nga ish-komisionet e rretheve dhe bashkive që i përkasin periudhës para vitit 2004 kur ka dalë ligji që është në fuqi me ndryshimet përkatëse, ashtu edhe të akteve të nxjerra nga ish-komisionet vendore për kthimin dhe kompensimin e pronave gjatë periudhës së ndryshimeve të këtij ligji.

Ky rivlerësim apo rishqyrtim administrativ i këtyre akteve, pavarësisht nga koha e nxjerrjes së tyre, lidhet me vullnetin dhe qëllimin e ligjvënësit që këto akte t'i nënshtrohen rregullisht rishikimit nëpërmjet ankimit administrativ, dhe në vijim t'iu japë mundësi juridike subjekteve të interesuara të ndjekin rrugën e ankimit gjyqësor. Po ashtu, ligjvënësi, për të garantuar një procedurë administrative objektive gjatë nxjerrjes së akteve dhe njëkohësisht për të hapur rrugën e një kontrolli të mëtejshëm të tyre nëpërmjet rishikimit gjyqësor, parashikon edhe shqyrtimin kryesisht nga organi epror administrativ të akteve të pronësisë të organeve më të ulëta korrente dhe të organeve të mëparshme.

Këto konkluzione të krijojnë bindjen se fryma e ligjit është ndjekja fillimisht e rrugës administrative për ankimin e akteve administrative për pronësinë dhe vetëm pasi të jetë ezauruar kjo rrugë, subjektet e shpronësuara dhe të interesuara kanë të drejtën të ushtrojnë ankimin ndaj këtyre akteve administrative në gjykatë.

Ligjvënësi u ka dhënë kompetencë të plotë organeve administrative të specializuara për shqyrtimin e ankimeve administrative, sepse këto organe i kanë të gjitha mundësitë ligjore dhe institucionale për kryerjen e një hetimi dhe verifikimi të plotë administrativ gjatë procedurës për nxjerrjen e akteve administrative për pronësinë. Kjo procedurë harmonizohet edhe me nenin 137/3 të Kodit të Procedurave Administrative, sipas të cilit: *“Në parim, palët e interesuara mund t'i drejtohen gjykatës vetëm pasi të kenë ezauruar rekursin administrativ”*.

Për këto arsye, dispozitat procedurale të ankimit parashikuar në ligjin “Për kthimin dhe kompensimin e pronave” dhe ato të Kodit të Procedurave Administrative, krijojnë kuadrin e plotë ligjor për të nxjerrë përfundimin se: **Pala e interesuar në një procedurë administrative, ose e prekur nga një akt administrativ të dhënë në favor të një subjekti tjetër, duhet të ndjekë fillimisht rrugën administrative për kundërshtimin e tij dhe vetëm pasi të jetë ezauruar plotësisht kjo rrugë, ajo mund t'i drejtohet juridiksionit gjyqësor të zakonshëm.**

Për çështjen e paraqitur për njehsimin e praktikës gjyqësore, pavarësisht se nuk parashikohet shprehimisht në dy ligjet e përmendura, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin se duhet të kualifikohet me frymën e ligjit të trajtuar më sipër.

Subjekti pretendues, derisa nuk ka ndjekur procedurën e plotë për ankimin e aktit në organin epror administrativ sipas nenit 18 të ligjit dhe nenit 137 të Kodit të Procedurave Administrative, por kërkon drejtpërdrejt në gjykatë njohjen e saj nëpërmjet kundërshtimit të një akti administrativ në favor të një subjekti tjetër, paraqitet si një palë ose subjekt i ri kërkuar. Si i tillë, duhet të kërkojë fillimisht nxjerrjen e një akti nga organi kompetent administrativ nëpërmjet ankimit kundër aktit të kontestuar të njohjes së pronësisë dhe njëkohësisht të parashtrijë kërkesën dhe pretendimet e tij për të njëjtën pronë.

Në këtë mënyrë, kërkesa drejtuar zyrës rajonale dhe eventualisht ankimi nga subjekti pretendues kundër aktit administrativ të kontestuar, të dhënë në favor të një subjekti tjetër, janë **“mjete efektive”** të ankimit administrativ, sepse: **së pari**: e detyrojnë organin përkatës të rishikojë me prova dhe pretendime të reja aktin e mëparshëm administrativ të nxjerrë prej tij dhe **së dyti**: organi administrativ që shqyrton ankimin, si ai që ka nxjerrë aktin ashtu dhe organi epror i tij, sipas nenit 18 të ligjit të cituar më lart dhe nenit 146 të Kodit të Procedurave Administrative, ka në kompetencë të vendosë lënien në fuqi, shfuqizimin, ose ndryshimin e aktit administrativ të ankimit.

Meqenëse kjo procedurë nuk është ndjekur e plotë dhe duke kualifikuar çështjen në frymën e ligjit - se organet administrative i kanë të mundësitë dhe aftësitë profesionale për të kryer një hetim dhe verifikim administrativ të specializuar për njohjen dhe kthimin ose kompensimin e pronave - duhet që edhe këto subjekte t'i nënshtrohen kësaj procedure administrative.

Mbas përfundimit të procedurës së plotë të ankimit administrativ, subjekti i ri kërkues dhe/ose eventualisht ai i kontestuar, kanë të drejtën e ankimit në gjykatë. Pra rruga gjyqësore e ankimit mbetet gjithmonë e hapur dhe garanci për subjektin pretendues, por, pasi të ezaurohet më parë prej tij procedura e shqyrtimit të ankimit administrativ në përputhje me dispozitat ligjore të sipërpërmendura.

Sipas neneve 325 dhe 332 të Kodit të Procedurës Civile gjykata është kompetente të shqyrtojë vetëm paligjshmërinë apo pathemelësinë e aktit administrativ të ankimuar dhe jo të kryejë një hetim të plotë administrativ. Ankimi në gjykatë për anulimin pjesërisht ose tërësisht të një akti që i njeh të drejtën e pronësisë një subjekti tjetër të ndryshëm nga subjekti ankues, nënkupton që subjekti ankues, gjatë shqyrtimit gjyqësor të ankimit, kthehet edhe në subjekt kërkues, sepse duhet të argumentojë njëkohësisht si paligjshmërinë e aktit administrativ të marrë në kundërshtim me interesat e tij, ashtu dhe ligjshmërinë e kërkesës së tij të pretenduar për njohjen e pronësisë.

Një gjë e tillë e detyron gjykatën të hyjë në procedurat e njohjes të së drejtës së pronësisë, kthimit ose kompensimit të pronës të subjektit pretendues, gjë që sipas ligjit nuk është në kompetencë të saj, por të organeve administrative.

Pra, në një rast të tillë gjykata do të zëvendësonte organet administrative të specializuara e të autorizuar me ligj për njohjen dhe kthimin ose kompensimin e pronave ish-pronarëve dhe do të kryente hetime dhe procedura administrative që nuk janë prerogative e saj. Edhe po të marrim parasysh arsyetimin e drejtë ligjor se gjykimi i paligjshmërisë së aktit administrativ të ankimuar është në kompetencë të gjykatës, përsëri ky gjykim do të bëhej mbi bazën e shqyrtimit të pretendimit të një subjekti që nuk ka ndjekur procedurat administrative për njohje pronësie sipas ligjit, dhe rrjedhimisht nga gjykata do të shqyrtohej themeli i pretendimit të kërkuesit të ri dhe njohjen e tij si pronar, për të dalë në përfundimin e paligjshmërinë ose pathemelësisë së aktit të kontestuar, gjë që përsëri nuk është në kompetencë të gjykatës.

Në këto kushte, Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë arrijnë në përfundimin se: **Ankimi administrativ parashikuar në nenin 18 të ligjit “Për kthimin dhe kompensimin e pronës” duhet kuptuar dhe zbatuar njëllë si për ankimet nga subjekti kërkues që ndjek procedurën e plotë administrative dhe nuk paraqiten subjekte të tjera kërkuese, ashtu dhe për ankimet nga një subjekt i ri pretendues kundër aktit administrativ të dhënë në favor të një subjekti tjetër, por që prek interesat e tij për të njëjtën pronë dhe nuk ka qenë palë në procedurën e plotë administrative të nxjerrjes dhe ankimit të aktit. Në të dyja rastet, subjektet e shpronësuara janë të detyruara të ndjekin procedurat e ankimit administrativ dhe vetëm pasi të jetë ezauroar plotësisht kjo rrugë ligjore, mund t’i drejtohen gjykatës.**

Sa më sipër, vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, që ka nxjerrë çështjen jashtë juridiksionit gjyqësor, çmohet si vendim i marrë në zbatim të drejtë të ligjit, për këtë shkak vendimi duhet të mbetet në fuqi.

PËR KËTO ARSYE,

Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, në bazë të nenit 17 të ligjit nr.8588, datë 15.03.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës së Lartë të Republikës së Shqipërisë”,

VENDOSËN:

Lenien në fuqi të vendimit nr.1086, datë 22.04.2008 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë.

Ky vendim është unifikues për praktikën gjyqësore dhe dërgohet për botim në Fletoren Zyrtare.

MENDIM PAKICE

Ne gjyqtarët në pakicë, ndryshe nga qëndrimi i shumicës së Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, jemi të mendimit se vendimi nr.1086, datë 22.04.2008 i Gjykatës së Rrethit

Gjyqësor Korçë, me të cilin është nxjerrë jashtë juridiksionit gjyqësor çështja civile me palë paditëse: Neim Tuxhari, Maksim Tuxhari; të paditur: Luan Belortaja, Nasibe Rovi, Pranvera Bitincka, Floresha Haxhimemin (Belortaja), Sadie Aziz, Yrmet Belortaja, Fitret Belortaja, Fatmir Belortaja, Pajtim Belortaja, Vjosa Cangonji, Burbuqe Koçibellinj (Cangonji), Vasfie Cangonji, Muazez Cangonji, Nexhat Cangonji, Arben Cangonji, Nexhmije Cangonji (Shkurti), Dilaviz Cangonji, Kujtim Cangonji, Qefser Cangonji, Lulzim Belortaja, Jeta Belortaja, Gëzim Goskova, Nebaet Goskova (Shahu), Afërdita Goskova, Gentian Goskova, Klejdi Goskova, Remzi Cuke, Shefqet Cuke, Bardhyl Cuke, Gëzim Cuke, zyra rajonale e kthimit dhe kompensimit të pronave qarku Korçë; me objekt: Ndryshimin e vendimit nr.290, datë 10.12.2007 të ZRKK Pronave qarku Korçë pika a/1 për sipërfaqen prej 10.000 m², ndryshimin e pikës 2 të vendimit nr.1542, datë 27.08.1996 të ish KKKP Bashkia Korçë, detyrimin për njohjen dhe kthimin e sipërfaqes prej 10 000 m², është një vendim i pambështetur në ligj, prandaj ai duhet të prishej dhe çështja t'i dërgohej po asaj gjykate për vazhdimin e gjykimit.

Nga materialet e dosjes gjyqësore rezulton se paditësit, Neim dhe Maksim Tuxhari, si trashëgimtarë të subjektit të shpronësuar Shefqet Abedin Tuxhari, i janë drejtuar zyrës rajonale të K.K.Pronave të qarkut Korçë, e cila me vendimin nr.22, datë 2.02.2007 ka njohur të drejtën e pronësisë të subjektit të shpronësuar për truallin 13 900 m², ndërsa për truallin prej 10 000 m² nuk e ka njohur pronësinë, me arsyetimin se kjo sipërfaqe me vendimin nr.1542, datë 27.08.1996 të KKK Pronave të Bashkisë Korçë i është njohur e kthyer ish-pronarit Sadik Belortaja (trashëgimtarëve të tij).

Trashëgimtarët e subjektit të shpronësuar kanë ankimuar vendimin e Zyrës Rajonale të KK Pronave Qarku Korçë pranë AKK Tiranë, e cila me vendimin nr.137, datë 23.07.2007 ka shfuqizuar vendimin nr.22, datë 2.02.2007 të ZRKKP Korçë dhe ka kthyer për rishqyrtim çështjen po pranë kësaj zyre.

Edhe pas rishqyrtimit, zyra rajonale e K.K.Korçë, me vendimin nr.290, datë 10.12.2007, për të njëjtin shkak, nuk ka njohur pronësinë e subjektit të shpronësuar Shefqet Abedin Tuxhari.

Pala paditëse, me pretendimin se vendimi i ZRKK Pronave qarku Korçë nuk është i bazuar në ligj dhe në gjendjen e faktit, pasi prona e pretenduar prej tyre nuk ka mbivendosje me pronën e trajtuar në favor të trashëgimtarëve të Sadik Belortasë dhe se prona jonë figuron e regjistruar që në vitin 1929, ndërsa të paditurit kanë paraqitur në komision një vendim gjyqësor me të cilin kanë vërtetuar faktin e pronësisë për sipërfaqen prej 10.000 m², i është drejtuar gjykatës duke kërkuar anulimin pjesërisht të vendimit nr.290, datë 10.12.2007 të ZRKK Pronave dhe ndryshimin e pikës 2 të vendimit nr.1542, datë 27.08.1996 të KKKP, si dhe detyrimin për njohje pronësie dhe kthimin e sipërfaqes prej 10 000 m² të përfutur nga pala e paditur.

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Korçë, me vendimin nr.1086, datë 22.04.2008, ka nxjerrë jashtë juridiksionit gjyqësor çështjen objekt gjykimi.

Në arsyetim të vendimit, gjykata parashtron se pala paditëse nuk ka ezauruar rrugën administrative të ankimit ndaj vendimit të zyrës rajonale të K K Pronave qarku Korçë në Agjencinë qendrore të KK Pronave Tiranë.

Sipas ligjit nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronave”, i ndryshuar me ligjin nr.9684, datë 6.02.2007, në pikën “... 1/c të këtij ligji është përcaktuar se zyra e AKKP në qendër shqyrtton ankimin ndaj vendimeve të zyrës rajonale të KKP në qark apo ish-komisionit vendor për kthimin dhe kompensimin e pronave dhe ish-komisioneve të rretheve ose bashkive për kthimin ose kompensimin e pronave ish-pronarëve”.

“Rregullimi ligjor i shprehur në nenin 1 të ligjit 9684, datë 2.02.2007 “Për disa ndryshime në ligjin nr.9235, datë 29.07.2004, ... si dhe në vendimin e Këshillit të Ministrave nr.747, datë 9.11.2006, në referencë të nenit 18 dhe 136 të Kodit të Procedurave Administrative, parashikon se mbrojtja ligjore e të drejtave të palës paditëse me cilësinë e një subjekti të shpronësuar do të realizohet duke ia nënshtruar vendimmarrjen e zyrës rajonale të kthimit dhe kompensimit të pronave qarku Korçë kontrollit të brendshëm administrativ në organin epror, i cili në rastin konkret është Agjencia e Kthimit dhe Kompensimit të pronave Tiranë”.

Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, duke marrë shkas nga çështja në shqyrtim dhe duke pasur parasysh se në praktikë kanë lindur keqkuptime lidhur me zbatimin e nenit 18 të ligjit nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”, i ndryshuar dhe se këto keqkuptime mund të

çojnë në qëndrime të ndryshme për çështje të ngjashme; si dhe duke mbajtur në vëmendje numrin e konsiderueshëm të çështjeve për juridiksion që paraqiten para Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, ka kaluar çështjen për shqyrtim në Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë për unifikim të praktikës gjyqësore.

Duke parë në tërësinë e tij ecurinë e procedurës administrative, vendimin e gjykatës dhe gjykimin e deritanishëm të çështjes, pakica është e mendimit se çështja duhej zgjidhur ndryshe.

Nisur nga objekti i kërkesëpadisë, përmbajtjes së saj, si dhe nga kërkimet e paraqitura nga palët gjatë gjyimit, pakica vlerëson se Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, me konkluzionin e arritur dhe zgjidhjen e dhënë, nuk kanë respektuar kërkesat e neneve 15-18 të ligjit nr.9235, datë 29.07.2004 “Për kthimin dhe kompensimin e pronës”, i ndryshuar, si dhe të neneve 6 e 13 të KEDNJ.

Në kuptim të ligjit për kthimin e kompensimin e pronës, të dyja palët ndërgjyqëse janë subjekte që legjitimohen të kërkojnë pranë zyrave rajonale të KK Pronave njohjen dhe kthimin apo kompensimin e pronës për rastet e parashikuara në nenin 2 të ligjit të sipërcituar.

Më pas, për çdo pretendim në lidhje me vendimet e zyrave rajonale mund të ankimohen pranë AKKP Tiranë, e cila ka të drejtë të shprehet në një nga tri format e njohura nga neni 18 i ligjit nr.9235, datë 29.07.2004.

Sipas nenit 18 të ligjit për kthimin e kompensimin e pronës mund të ushtrojë ankim në AKKP Tiranë vetëm subjekti konkret në emër të të cilit ka dalë vendimi i zyrës rajonale dhe jo ndonjë subjekt tjetër, pavarësisht nga pretendimi i tij.

Kjo dispozitë, në mënyrë eksplicite ka përcaktuar se asnjë subjekt, jashtë pjesëmarrësve në procesin administrativ, nuk mund të godasë vendimin e zyrave rajonale në AKKP, veç subjektit kërkuar. Ç’ka do të thotë se secili subjekt ka të drejtë të kundërshtojë vetëm vendimin e zyrës rajonale, e cila është shprehur për kërkesën e tij. Ai nuk mund të godasë vendimet e dhëna nga kjo zyrë, apo vendimet e dhëna nga komisionet e mëparshme në favor të subjekteve të tjera.

Për rastin në shqyrtim, pala paditëse ka paraqitur kërkesë pranë organeve kompetente shtetërore, të cilat, me arsyetimin se sendi është disponuar më parë në favor të të tretëve, i kanë kthyer përgjigje negative (rrethana këto që në vendimin e Kolegjeve të Bashkuara anashkalohen).

Bazuar në këtë ecuri dhe përgjigjen e organeve shtetërore përkatëse, paditësit i janë drejtuar gjykatës.

Gjithashtu, sipas nenit 18 të ligjit të mësipërm, vendimet e komisioneve të mëparshme apo dhe vendimet e zyrave rajonale, që nuk i përkasin subjektit të ankimuar, mund të shqyrtohen vetëm me nismën e drejtorit të AKKP-së.

Nisma e drejtorit të AKK-së është një e drejtë, por jo detyrim, për subjektin e shpronësuar. Ajo nuk është procedurë e detyrueshme administrative për subjektin e shpronësuar.

Pakica, në vështrim të nenit 42 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe të neneve 6 e 13 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, nenit 18 të ligjit për kthimin e kompensimin e pronës, si dhe të rrethanave të faktit, vlerëson se ankimi administrativ i subjektit vetëm për të pasur/siguruar një akt formal negativ të së drejtës së tij të pretenduar nuk përbën “mjet ligjor efektiv”, në kuptim të nenit 13 të KEDNJ.

E drejta për ankim efektiv është një e drejtë themelore e njeriut dhe nënkupton të drejtën e individit për ankim, ekzistencën e një organi të caktuar për shqyrtimin e ankimit, pranimin e pakushtëzuar të ankimit për shqyrtim, afate të arsyeshme për shqyrtimin e tij, një shqyrtim objektiv, kontroll gjyqësor, si kontroll përfundimtar ndaj ankimit, si dhe mundësinë e rehabilitimit të mundshëm si pasojë e pranimin eventual të ankimit.

Gjykata, në rastet kur shtrohet çështja e ezaurimit të mjeteve administrative, para së gjithash verifikon/kontrollon nëse në rastin konkret ka mjete ankimi administrativ dhe nëse evidentohet se ato ekzistojnë, verifikon efektivitetin e tyre, p.sh. a njihet ose mohohet e drejta për t’iu drejtuar gjykatës (e drejta e aksesit), ose a paraqiten të tilla këto mjete saqë, sipas jurisprudencës së vazhdueshme të gjykatave, mund të konsiderohet e kotë të pritet një vendim që mund të vinte në vend të drejtën e shkelur etj. Në këtë kontekst ka rëndësi që legjislacioni i zbatueshëm të parashikojë jo vetëm të drejtën e ankimit, por dhe sigurinë/mundësinë autoritetit shtetëror që do të mund të marrë vendimin respektiv përfundimtar, sepse e drejta e ankimit efektiv nënkupton jo vetëm mundësinë e shqyrtimit të çështjes, por dhe zgjidhjen e saj përfundimtare.

E rëndësishme është që ky autoritet administrativ të jetë në përputhje me kërkesën e efektivitetit të ankimit, garantuar nga neni 13 të KEDNJ, sidomos përsa i përket fuqisë detyruese të vendimit që merr. Nga ky këndvështrim, duhet theksuar se mjetet e ankimit duhet të jenë efektive në aspektin ligjor e praktik dhe se vendimi që merret nga organi përkatës duhet të prekë themelin e çështjes, apo të së drejtës së pretenduar dhe jo vetëm formën e tij.

Për rastin konkret, ndodhur në rrethanat e ligjit e të faktit, kur subjekti (kërkuesi) nuk mund të ankimojë vendimin e personit i cili ka tërhequr të drejta pronësie mbi sendin e pretenduar edhe prej tij, subjekti jo detyrimisht duhet të ndjekë rrugën administrative, pasi sigurimi i një vendimi, qoftë edhe negativ, nuk plotëson kërkesat e një mjeti ligjor efektiv e bie ndesh me përmbajtjen e nenit 13 të KEDNJ.

Pra, kërkesa për kthim të pronës, kur dihet përgjigjja negative e organit shtetëror, është mjet jo efektiv dhe për pasojë mosushtrimi i tij nuk mund të pengojë përdorimin e padisë si mjet efektiv.

E drejta për të ushtruar një mjet ligjor efektiv nuk mund të pengohet nga mosushtrimi i një mjeti jo efektiv.

Pakica, duke vlerësuar se interpretimi i nenit 18 të ligjit të sipërcituar bëhet kundrejt një çështje konkrete e për të prodhuar një rezultat të caktuar, që rrjedhon me pasoja edhe për çështje të tjera të kësaj natyre, e konsideron ankimin administrativ një mjet jo efektiv. Në këtë kuptim, konkluzionet e arritura nga Kolegjet e Bashkuara nuk mund të shërbejnë apo të kenë efekte pozitive për njehsim të praktikës gjyqësore, sepse, veç kohëzgjatjes dhe sigurimit të një vendimi negativ (formal) nga procedura administrative, ankimi dhe pretendimet e subjektit ankues nuk do të shqyrtohen në themel dhe autoriteti shtetëror nuk do të marrë vendim përfundimtar në realizimin e “reabilitimit” të mundshëm si pasojë e pranimit eventuale të ankimit.

Në argumentim sa më sipër, ne gjyqtarët në pakicë jemi të mendimit se vendimi i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Korçë, që ka nxjerrë çështjen jashtë juridiksionit gjyqësor, është marrë në zbatim të gabuar të ligjit dhe për këtë shkak ai duhet të prishej dhe çështja t’i kthehej për vazhdimin e gjykimit po asaj gjykate.

Anëtarë: Spiro Spiro, Evjeni Sinoimeri, Perikli Zaharia, Ardian Nuni, Evelina Qirjako, Aleksandër Muskaj